

straktne podaje snovi. Snovi, katere možnost podajanja stoji in pade na suhoparnih in abstraktnih pojmi.

Brezpojmovnost sodobnega (začenjanja)

Za začetek, kolikor je o čem takšnem sploh še umestno govoriti, se mu spodobi prinesiti kaj oprijemljivega: zadnjo informacijo, spodbudno številko, grozeč statistični podatek – izbire ne manjka, še zlasti ne, ko je posredi izobraževanje – ali pa, to je druga izmed dveh možnosti, naslikati kaj čudovito domiselnega, spontanega, ustvarjalnega, zabavnega, osebnega, celo intimnega, samo da je več od suhoparne snovi; da le ne uporablja duhamornih, človeku neprijaznih in nekoristnih pojmov. Skratka, bodisi utilitarizem bodisi patetika, *tertium non datur*. To strategijo začenjanja bi bilo moč povzeti tudi takole: začeti je treba kakorkoli, samo da se naslovnik in prejemnik sporočila čim prej sporazumeta, da se že od nekdaj razumeta. Da govorita v obema domačem, človeškem, emotivnem jeziku: jeziku brez pojma. Bistveno je, *da se* – naslovnik in prejemnik sporočila – čim prej *začutita*. In dodajmo: da se začutita, še preden bi se med njima utegnil pojaviti kak brezčutni pojem in s tem povezana zahteva po pojmovnem mišljenju.¹ Tako, zdaj se lahko pogovarjata: *aktivno, kreativno in participativno*, pravi sodobni izobraževalni diskurz.

Verjetno najboljši zgled opisane strategije začetka – začetka po meri sodobnosti – utelešajo današnji šolski (pa tudi izvenšolski) učbeniki, že zato, ker jim je izrecno pripisan značaj vzgojno-izobraževalnega gradiva. Osnovna značilnost današnjega didaktičnega gradiva je sovraštvo do vsega, kar je »zgolj« simbolno, formalno in abstraktno: vsaka snov – s slovnico in matematiko vred – mora biti podana tako, da je »uporabniku« (otroku, bralcu, učencu) čim bolj domača, zanimiva, zabavna, smiselna in koristna; da je personificirana, opremljena s slikovnim gradivom, stripovskimi dialogi (ponazorjenimi v besedilnih »oblačkih«), vsakdanjimi situacijami, šalami, igrami vživiljanja v obravnavano snov

¹ Sintagma »pojmovno mišljenje« je seveda pleonazem: mišljenje pač ne more biti brezpojmovno, kolikor so miselna določila njegova edina materija. Razlog, da pojmovni značaj mišljenja tu dodatno izpostavljamo, izhaja iz neke nove in čedalje bolj popularne rabe termina »mišljenje« (tako v polju ožje intendirane znanosti, še zlasti kognitivne psihologije in nevroznanosti, kot v sferi prevladujočega družbenega diskurza), rabe, ki ji objektivna in odtujitvena plat stvarnosti, za katero gre pri mišljenju, očitno hodi v zelje. Nova raba termina »mišljenje« slednje intendirata kot *subjektivni* ali kot *psihološki* ali kot *nevrolški proces* – pač z ozirom na partikularni kontekst rabe: bistveno je, da se mišljenje dojema kot spontani proces, ki prihaja iz *notranjosti empiričnih* nosilcev (mišljenja). Tiha operacija, razberljiva med vrsticami tovrstne rabe, rezonira nekako takole: objekt(iv)ni smisel mišljenja nam ne ustreza; nič zato, izmislili si bomo novega. Tako dobimo, in to ne glede na kontekst, *mišljenje brez pojmovnosti, značilne za mišljenje*. Drugače rečeno, govoreč o mišljenju, govorica sodobnega sporočanja *boče misliti*, a pri tem *noče imeti pojma*.